

STADSDORP

GRACHT EN STRAATJES

Veranderingen in de buurt

thema-avond Stadsdorp op 28 september 2015

Tijdens de drukst bezochte bijeenkomst in de geschiedenis van ons stadsdorp was de betrokkenheid van bewoners bij hun buurt meer dan ooit voelbaar. In de glazen zaal van de Onze Lieve Vrouwekerk beet ons stadsdorplid **Minne Dijkstra**, groot kenner en bewoner van de binnenstad, de spits af met zijn uiteenzetting over de drie grote transities in de geschiedenis die van grote invloed zijn geweest op Amsterdam, of nog van invloed kunnen worden.

Hij noemde de Gouden Eeuw die de burger losmaakte uit het feodalisme met zijn grote kennis van de zeevaart en de bouw. Amsterdam groeide toen met 15.000 nieuwe inwoners per jaar. In het resultaat daarvan leven wij nu: de grachtengordel met de Jordaan die zonder elkaars bewoners niet hadden kunnen bestaan.

Als tweede transitie noemde Minne de Industriële revolutie van de maakindustrie die de grote kantoren naar Amsterdam haalde en het bank- en verzekeringswezen deed ontstaan. Met het kortstondige verval tussen 1960 en 1980 toen de suburbanisatie op gang kwam is de binnenstad nog redelijk intact gebleven.

De derde transitie is volgens Minne de periode van de informatie- en communicatietechnologie waarvan de gevolgen nog onoverzienbaar zijn. Dit valt samen met het massatoerisme van de mondiale middenklasse en maakt de laatste vier jaar een groeiend aantal inwoners ongerust. In de Jordaan maken mensen mee dat zij steeds meer anderen in de buurt niet meer kennen door hun korte verblijfsduur of door hun andere nationaliteit.

Minne ziet in zijn eigen deel van de gracht dat steeds minder bewoners een steeds groter oppervlak bewonen. Sommige gebruiken hun eigendom als pied à terre, soms zie je nog studenten. Voor de gangbare koper zijn de panden en appartementen te duur geworden. Gezinnen met kinderen ziet men er nauwelijks meer. Als er al bewoning is, dan gaat het om mensen die niet geïnteresseerd zijn in hun eigen buurt. De sociale samenhang van weleer is vrijwel verdwenen.

De bezorgdheid over de wanverhouding tussen vaste bewoners en tijdelijke bewoners vindt ook de tweede spreker **Carla Hoffschulte** terug in haar afstudeeronderzoek Urban Management aan de Hogeschool van Amsterdam. Stadsdorplid Carla onderzocht met 18 geïnterviewden uit de westelijke grachten en straatjes de mening over de invloed van het toerisme op hun buurt en hoe zij dit beleven. Zij vinden het nog wel positief dat toeristen hun stad bijzonder vinden en dat panden worden opgeknapt. Ook dat het aantal voorzieningen in de stad toeneemt en dat de stad er economisch wel bij vaart. Maar de zorgen om de effecten die dat heeft op hun eigen buurt volgen al snel: over het toegenomen voetgangers- en fietsverkeer van vooral toeristen in de nauwe winkelstraatjes bestaat veel ergernis.

Mede het verdwijnen van echte buurtwinkels ten faveure van eettentjes, ijswinkels en een eenzijdig soort kledingwinkels vinden de meeste ondervraagden jammerlijk. Ook de toename van short stay en Airbnb die de sociale cohesie in de buurt verslechtert, zoals Minne al opmerkte, blijkt een grote zorg. Het woord 'pretpark' viel vaak tijdens de interviews. Daar bedoelt men niet alleen de drukte mee, maar ook de lage kwaliteit van het vertier dat in hun eigen omgeving wordt aangeboden.

Voor 66% van de geïnterviewden was de irritatiedrempel echt bereikt, maar voor slechts 11% was nu ook al de tolerantiegrens overschreden. De laatsten passen nu ook echt hun gedrag aan door bijvoorbeeld drukke straten te vermijden. Bij de anderen kwam dit eraan als het zo doorgaat, maar voorsnog telt de hoge kwaliteit van de woonomgeving het zwaarst. Zo is het ook met het verzadigingspunt van het toerisme. 33% van de ondervraagden vindt de nadelen van het toerisme inmiddels groter dan de voordelen. Voor de 50% is dat nog niet zo, maar wel als de groei van het toerisme in ditzelfde tempo doorgaat.

Veel ondervraagden vinden dat de gemeente terughoudender moet zijn met vergunningen, beter de eigen regels moet handhaven en een duidelijke visie op de ontwikkelingen moet formuleren. De ontwikkelingen gaan nu te snel en te ongecontroleerd. Iemand uit de zaal voegde eraan toe dat het toerisme een eigen wethoudersportefeuille zou moeten hebben. Nu valt het alleen onder Economische Zaken.

Een van de aanwezigen stak zijn vinger op en vroeg Carla of haar onderzoek aan de gemeentelijke autoriteiten was aangeboden en wat die erover hadden gezegd. Weliswaar zijn er vragen over gesteld door een raadslid. Er kwam er een klein stukje over in het Parool, maar een officiële reactie van het gemeentebestuur is er niet. 'Dan stel ik nu voor dat we een officieel adres aan de gemeenteraad gaan schrijven met het uitdrukkelijke verzoek hier inhoudelijk op te reageren.' Aan het gejuich in de zaal was te merken dat hier een gevoelige snaar werd geraakt. De aanwezigen vonden het blijkbaar tijd voor actie.

Iemand anders in de zaal ging ervan uit dat de ondervraagden oud zijn. 'Wij zijn grijs. Maar wat vinden de jonge mensen ervan?' Maar Carla kon antwoorden dat zij juist geen verschil had opgemerkt tussen de jongere en de oudere ondervraagden. 'Sommige jongeren ergeren zich ook en sommige ouderen vinden het toerisme in de stad nog prima.'

Dat de gemeente terughoudender moet zijn met vergunningen, beter de eigen regels moet handhaven en een duidelijke visie op de ontwikkelingen moet formuleren was ook een van de boodschappen aan de gemeente van **Els Iping**. Ooit was zij stadsdeelvoorzitter van Amsterdam Centrum en is lid van het bestuur van de VVAB, de Vereniging Vrienden van de Amsterdamse Binnenstad. Els was de derde en laatste spreker tijdens de thema-avond en vertelde over de nota Balans In De Stad die ze voor de vereniging heeft gemaakt.

De VVAB heeft haar takenpakket uitgebreid van het behoud van de binnenstad naar de *leefbaarheid* van het centrum. De vereniging heeft forse kritiek op de startnota van de gemeente De Stad In Balans waarin de stad zich zal moeten aanpassen aan de verdere groei van het toerisme. Balans In De Stad is bedoeld als tegennota waarin wordt gesteld dat de stad *al uit balans is*. Diversiteit, tolerantie, handelsgeest, creativiteit en innovatie zijn benoemd door UNESCO als unieke waarden van de historische binnenstad en de grachtengordel. Hoog tijd om deze waarden te beschermen.

Het zijn alleen de monumentale steden in de wereld waarin gewoond en gewerkt wordt die groeien. Daar komen de mensen juist op af. De binnenstadsbewoners verdienen gezamenlijk ongeveer 2 miljard euro. Dat is nog afgezien van de hypotheek en leningen waarmee de Amsterdamse

woningen en monumenten worden verbeterd en onderhouden. Hun inkomen geven de bewoners grotendeels in Amsterdam uit, daarmee houden ze de voorzieningen in stand. Het verleden laat zien dat de populariteit van steden ook kan afnemen.

Volgens de VVAB wordt de *identiteit* van de binnenstad bedreigd. Voor gemoedelijkheid is geen plaats meer. Dranghekken, linten, afzettingen van straten, privatisering van de openbare plaatsen, ordebewakers, omleidingen, opstoppingen, helikopters, herrie en vervuiling zijn het gevolg van de omvang van evenementen en de toeristenstroom.

In heel veel straten wordt nog nauwelijks gewoond. Veel panden zijn in handen van ontwikkelaars die de etages uitponden via short stay. De achtergebleven bewoners kennen hun burens niet meer. Er wordt geen rekening meer gehouden met de nachtrust van anderen, tijdelijke bewoners zetten hun vuilnis op straat wanneer het hun uitkomt. Ze maken ook geen gebruik van bewonersvoorzieningen die moeite hebben te overleven.

Daardoor wordt ook de door de UNESCO genoemde *diversiteit* bedreigd. Kappers, bakkers, schoenenwinkels, de lingeriewinkel, de viswinkel, de stomerij, de fotowinkel, de winkel in huishoudelijke artikelen, allen zijn binnen één seizoen omgetoverd in ijs- en wafelwinkels. Eigenaren kunnen er veel meer huur voor vragen en gaan er met de winst vandoor. Nieuwe hotels en short stay drijven de prijzen op van de panden. De ozb-aanslagen stijgen mee en zo worden de huren voor bewoners en kleine ondernemers onbetaalbaar.

Ook de *kleinschaligheid* wordt aangetast. In de binnenstad is alles bereikbaar op loopafstand. Maar door de toename van bezoekers zijn er steeds meer delen van de stad niet meer normaal begaanbaar. Elke stoep waarop je naast elkaar kunt lopen wordt direct ingenomen door uitstallingen, terrassen en andere obstakels.

In de Warmoesstraat kunnen of mogen bewoners niet meer fietsen omdat de dichtstbijzijnde touringcarhalte er 45.000 bezoekers per dag aflevert. Een bewoner zei: 'Onze auto was er al uitgegooid, maar nu wordt onze fiets er ook nog uitgegooid en straks wijzelf.' De bewoners en werkenden bepalen de sfeer niet meer in hun eigen stad. Ze raken ondergesneeuwd. Het duidelijkst bleek dit uit het breed ondersteunde protest van de VVAB tegen de bierfiets.

Wat moet er gebeuren volgens de VVAB?

Amsterdam moet niet alleen leefbaar en aantrekkelijk blijven voor haar bewoners en de werkenden. Ook voor de bezoekers die echt willen genieten van de monumentale en culturele rijkdom van de stad moet er plaats blijven. Het succes van de stad is niet vanzelfsprekend. Hoog tijd voor echte keuzes. Met alleen maar roepen "wij omarmen de groei" schiet de overheid tekort. Voor het beschermen van de authenticiteit en leefbaarheid van de binnenstad is samenhangend beleid nodig. Bewoners horen samen met de horeca en de winkeliers aan tafel te zitten bij het ontwikkelen van dat beleid. Experimenteren is prima, maar benoem en analyseer eerst het probleem. Pas dan kun je nagaan of iets wordt opgelost. Het hotelbeleid wordt *nu* gemaakt. Waar zijn de bewoners om hierover mee te denken en te praten? Het advies aan de gemeente is dan ook:

1. Stel een absolute stop in van het hotelbeleid in vanaf 2016.
2. Stop het pretparkbeleid. Weiger vergunningen die overlast veroorzaken en handhaaf niet pas als het al te laat is
3. Handhaaf je eigen regels. Dat scheelt al een heleboel. Handhaaf bijvoorbeeld de meldingsplicht wanneer vergunningen voor verhuur worden overtreden.

Groot applaus voor Els Iping en haar VVAB die de eigen visie op balans in de stad inmiddels op woensdag 30 september aan de burgemeester en het gemeentebestuur heeft aangeboden.

De voorzitter van ons stadsdorp dankte de sprekers en stelde dat de bewoners misschien ondersneeuwen omdat wij van nature geen barricadebestormers zijn. Daarom riep zij op om 9 oktober 15:30 aan het rolkofferprotest mee te doen. Vanaf het Koningsplein gaan o.l.v. een groep bewoners met rolkoffers in optocht naar het Paleis van Justitie op de Prinsengracht. Voor dit gebouw zijn plannen om er een hotel van te maken. De bewoners zien daar liever nieuwe woonruimte ontstaan. 'Maak ook gebruik van de meldpunten als je overtredingen van de restrictieve maatregelen ziet', vervolgde de voorzitter. 'Ze zijn er. Melden helpt echt! Wordt lid van de VVAB., want zij hebben kennis in huis om daar iets mee te doen. Het Stadsdorp concentreert zich op het bevorderen van de sociale cohesie.'

Eén van de aanwezigen in de zaal die bij de gemeente heeft gewerkt vertelde dat bovenop de zeven miljoen bezoekers die Amsterdam nu jaarlijks telt er de komende jaren tien miljoen bij komen. De urgentie is hoog. Bewonersacties in Barcelona en Kopenhagen hebben gewerkt. Daar zijn echt beperkende maatregelen getroffen.

De voorzitter van de Stichting Nachtwacht, het buurtplatform van het gebied rond het Rembrandtplein, benadrukte dat de bewoners zichzelf vaker moeten uitnodigen bij de gemeente. De stichting had zelf een logboek gemaakt. Daaruit bleek dat bijna de helft van de meldingen niet bij de gemeente geregistreerd staat.

Een bewoner herinnerde ons eraan dat het in de jaren tachtig aan de actiebereidheid van de bewoners te danken was dat er een drugsbeleid kon worden afgedwongen. Zo werd de Zeedijk weer teruggegeven aan hen. De bewonersgroepen in de binnenstad zouden zich rond het thema massatoerisme meer moeten bundelen. Zo kunnen ze een krachtiger geluid aan de gemeente laten horen. Dat vond ook de vertegenwoordiger van wijkcentrum d'Oude Stadt die er schande van sprak dat de gemeente de beheergroepen heeft wegbezuinigd. Zij zorgden voor sociale cohesie in de buurten.

De deelnemers aan de thema-avond bleken in elk geval vol goede moed om zich hun binnenstad niet te laten afpakken. Na afloop genoten de meesten van een heerlijk glas wijn en allen konden terugzien op een heel inspirerende avond.